

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

גליון 2857

יום חמישי כ' אדר א' תשפ"ד
דף היומי בבלי: ב"ק קיט | עמוד היומי: שבת ז: | דף הכולל: ב"מ צד | קנין ירושלמי: תרומות נח
דף היומי בהלכה: ר"ח ט'.
מוסר: שם עולם - וכדי שלא יהיה לפלא' עד פרק ט"ו.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יראת שמים "וכמו שעשה האלוקים" עד סוף הספר

בהזדמנות התבטא אבא: "להם יש דירה, מכונית ופנסיה, אבל לי יש בנים תלמידי חכמים!"...

אדם המוסר נפשו על קדושת השבת זוכה להשתמרות השבת באוהלו ובזרעו לדורות עולם

אחריהם בנים יודעים ש"ס.

כשהגענו, פתח החבר וסיפר על ההספד שהספיד רבי מנחם צבי ברלין את אביו, וכך סיפר:
אבי היה כל ימיו חיפאי. בזמן הקמת המדינה ובשנים הראשונות לקיומה, היה המצב הכלכלי בארץ קשה מאד. הפרנסה היתה דחוקה כל כך עד שיהודי נאלץ לצאת לעבודה בבניין גם בימי ה'שבע ברכות' שלו, ורק כשקבל בערב את המשכורת על אותו יום, היה לו מעט כסף לקנות לעצמו בקבוק מיץ וחתית עוגה - בשביל סעודת המצווה...

למרות המצב הקשה - אבא לא סבל ממחסור. הוא הצליח להשיג לעצמו עבודה טובה. בחיפה הייתה חברת אוטובוסים גדולה שנקראה 'המקשר'. באותם ימים היו בצפון, בדרום ובירושלים חברות אוטובוסים נפרדות, וברבות הימים הן התאחדו לחברה אחת גדולה שנקראה בתחילה 'אש"ך', ובסופו של דבר נקבע שמה ל'אגד' - החברה המבוססת והגדולה המוכרת לנו היום.

הוא שימש בחברה כנהג, ומלבד זאת היה גם בעל מניה, ושני הדברים הללו גרמו שתהיה לו עבודה ברווח ופרנסה בשפע. באחד הימים התעורר לו ספק האם מותר להתפרנס מעבודה כזאת, שחלק מנהגיה עובדים בשבת, שכן חברת האוטובוסים

ה'נוסחה' לשמירת שבת גם בדורות הבאים

ישנו רמז מעניין בפסוקים על השבת, שעליו אמר הרב גבריאלוב שליט"א, רבה של חסידות גור בקרית הרצוג, ווארט יפה -

הכתוב אומר 'וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם...: בְּנֵי וַבְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֹלָם...". - את השבת לעשות ראשי תיבות 'אהל'. את השבת לדורותם - שוב ראשי תיבות 'אהל'. אות היא לעולם - פעם שלישית של אותם ראשי תיבות באותם פסוקים.

מה בא הדבר לרמז?

אהל מסמל את ביתו של האדם. אדם צריך לקיים את השבת בתוך ביתו כך שגם בבתיים של ילדיו, לדורותם, ישמרו את השבת, והיא תהיה אות לעולם בבתיים של עם ישראל.

איך יגיע האדם למצב כזה? - על ידי שישמור את השבת באופן כזה, שיגרום גם לילדים שלו שיהיה להם חשק לשמור את השבת לעולמים!

נסעתי פעם עם החברותא שלי, רבי אברהם צבי טויב שליט"א, לניחום אבלים בבית חבר שאביו נפטר. בדרך הוא סיפר לי כי החבר האבל הוא יודע ש"ס, ואני הרהרתי לעצמי, מי יודע במה זכה אביו להותיר אחריו בן גדול כזה? לא כולם זוכים להשאיר

הוא סוף סוף קבל משרה קבועה - סוכן הסבונים של 'שמן'... חברת הסבונים ייצרה סבונים בגודל של חצי לבנה. אבא היה סוחב את הסבונים בשק על הגב, עובר מבית לבית ומוכר אותם...

רבי מנחם צבי ברלין סיפר, שבאחד הימים ראה אותו נסחב עם שק על הגב. מאחר שידע על כל ההתגלגלות שעבר, אמר לו: דע לך, שאתה לא סוחב שק סבונים על הגב, אתה סוחב את השבת על הגב שלך! בגלל השבת הגעת למצב הזה!

ברבות השנים המצב השתפר. כשהגיעו השילומים מגרמניה, הצליח אבא לקנות אוטובוס ישן של חברת אגד, ולשפר את תנאי העבודה שלו. בהמשך הציע לו מישהו לפתוח עסק של ירקות קפואים, אבל כשהגיעה שנת השמיטה - הוא סגר את העסק.

זה היה אבא. יהודי שכל חייו התנהלו על פי רצון התורה והוא מסר את נפשו עבור המצוות וויתר לשם כך על פרנסה מסודרת ומכובדת.

חבריו שהמשיכו אז באגד, קבלו פנסיה מכובדת ונשארו מסודרים עד סוף החיים. בהזדמנות התבטא אבא: להם יש דירה, מכונית ופנסיה, אבל לי יש בנים תלמידי חכמים.

זהו 'לדורותם'. אדם המוסר נפשו על קדושת השבת זוכה להשתמרות השבת באוהלו ובזרעו לדורות עולם.

(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוק האור שבת קודש)

בחיפה הפעילה אוטובוסים גם ביום השבת ר"ל וחללה שבת בריש גליה.

אבא קם והלך לשאול את הרב קליין, רבה החרדי של חיפה. הרב קליין, שהיה מודע למצב הכלכלי הקשה במדינה פחד לפסוק לו בעצמו והציע לו שיכתוב עבורו מכתב למרן ה"חזון איש", ומה שיאמר לו כך יעשה.

נטל אבא את המכתב ונסע לבני ברק אל ה"חזון איש". באותו יום ה"חזון איש" לא חש בטוב, ולא היה קל להיכנס אליו. בכל זאת הצליח אבא להידחק פנימה ולמסור את המכתב. ה"חזון איש" עבר על הכתוב שם, נשא את עיניו ואמר לאיש העומד מולו: אסור. מילה אחת - ולא יותר.

אבא לא שאל שאלות. הוא היה יהודי הונגרי תמים, שלא העלה בדעתו להתווכח וסר לגמרי למרות החכמים. הוא חזר מיד לחיפה, ניגש לחברת האוטובוסים, מכר את המניה שהייתה לו והגיש את התפטרותו. אנשים הרימו גבה, סובבו את האצבע על הרקה - מי מוותר על עבודה כל כך טובה, ועוד בימים כאלו? אבל לו לא היה אכפת מכלום.

אחרי הכל בא הביתה, סיפר לאמא על מעשיו וסיים "ה' יעזור" במשך מחצית השנה הבאה תמוי פרנס אותנו, אחר כך הוא נאלץ לצאת לעבוד בכל מיני עבודות מזדמנות. כעבור שנתיים

באותו רגע התחוללה אצל חנניה מלחמה פנימית. הוא חשב רק על טרמפ של כמה דקות בתוך בני ברק, לא על כזאת נסיעה ארוכה ועוד ביום חמישי בכביש גהה הפקוק...

יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם

ונוסח הגמרא (ראש השנה יז ע"ב) הוא: "כל זמן שישראל חוטאין - יעשו לפני כסדר הזה, ואני מוחל להם", ומלשון הגמרא משמע שרק אם יעשו בפועל.

אך הקשה על כך החיד"א קושיא עצומה. שיטת הזוהר הקדוש והאר"י ז"ל, שהמידה הראשונה מ"ג מידות היא א-ל'. והרי בן אנוש אינו יכול בשום מעשה שעושה להיות במידת א-ל, ולכאורה זו הוכחה שאנחנו צריכים רק לכונן ולומר את ה"ג מידות, אך לא לעשותן בפועל.

אבל ניתן ליישב את השיטות הסוברות שצריך לקיים בפועל את ה"ג מידות, שגם אנו יכולים במעשינו להידמות למידת א-ל. כי אמנם האדם לא יכול להיות ממש כמו הקב"ה, אבל א-ל' משמעותו כח וגבורה, והיינו לפעל עם המדות האחרות בכח ובגבורה.

למשל: אחת מ"ג המידות היא מידת החסד. אפשר לעשות

"ה' א-ל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת" (לד, ו) חשיבות גדולה יש לאמירת י"ג מידות של רחמים. המקור לחשיבות תפילה זו נמצא בדברי הגמרא (ראש השנה יז ע"ב): "אמר רב יהודה: ברית כרותה לי"ג מדות שאינן חוזרות ריקם". כלומר, יש לנו הבטחה מהקב"ה שהוא מקבל את תפילת י"ג מידות.

וחידוש מפליא מצינו בדברי החיד"א בפירושו "חומת אנך" על ספר תהלים (פרק נ). הוא דן שם כיצד על ידי אמירת י"ג מידות נהפכת מידת הדין למידת הרחמים: האם מספיקה אמירתן עם כוונת הלב כדי שהקב"ה יעבור מכיסא דין לכיסא רחמים, וכך כותב ה"כף החיים", או שצריך יותר מזה, לעשות את המידות בפועל וללכת בדרכיו של הקב"ה כדי לקבל את שפע הרחמים, וכפי שמלמד אותנו ה"תומר דבורה" (פרק א) כיצד יכול האדם לקיים את שלוש-עשרה מידות של רחמים הלכה למעשה.

להגיע אל מחוץ לעיר, רק בתוך העיר, אבל לאחר מכן הרגיש חנניה שהקב"ה זימן לו כאן עבודת המידות מיוחדת. הוא התגבר על עצמו ואמר לאותו זקן שייקח אותו עד לוד, וכך הם נסעו בכל הדרך הפקוקה עד שהגיעו עד הכניסה לעיר לוד.

כעת היה חנניה בטוח שתוך זמן קצר הוא יגיע לביתו של אותו זקן, אבל הזקן מסמן לו עוד פניה ועוד פניה עמוק בתוך העיר לוד, עד שסוף כל סוף הצביע על בניין מסוים ואמר לו שכאן ביתו חנניה עצר את הרכב והוריד את הזקן עם הארגזים שלו, אך הזקן לא הרפה ממנו. התברר שהוא מתגורר בקומה רביעית בבניין, בלי מעלית. אין לו כח לסחוב את הארגזים עד למעלה, והוא שואל האם יוכל חנניה להעלות לו את הארגזים עד קומה רביעית.

חנניה התגבר שוב על מידותיו והעלה את הארגזים כפי בקשתו של אותו זקן.

כשיצא משם, הוא אמר לעצמו: אני לא תוהה על הראשונות, לא מתחרט ואומר שאם הייתי יודע איזו טירחה תהיה לי מהטרמפ הזה לא הייתי לוקח אותו, אלא להיפך: הקב"ה זימן לי לעשות מצוה ואני זכיתי לעשות אותה עד הסוף, בשלמות!

עד כאן החלק הראשון של הסיפור, אך יש לו גם המשך. לאותו חנניה היתה בת מבוגרת, מעוכבת בשידוכים. ביום שישי למחרת התקשר אליו שדכן עם הצעה של בחור מיוחד במינו שעולה ברמתו על כל ההצעות שקיבלו עד אותו יום. תוך זמן קצר השידוך נסגר למזל טוב, ובאירוסין נעמד חנניה לדבר ואמר: "אנחנו לא יודעים חשבונות שמים, אך כנראה שקיבלנו את השידוך המיוחד הזה בזכות אותה עבודת המידות שזכיתי לעשות באותו לילה".

הסיפור הזה הוא דוגמא נפלאה לדברי ה"תומר דבורה" שבכדי לקיים את מידת ה'א-ל' שבי"ג המידות, צריכים לעשות חסד עם גבורה - לכבוש את הרצונות ולעשות את מעשה החסד. מי שבלי סיבה לא מעביר ילד את הכביש - הוא אכזר, אבל מי שממהר ולחוץ, ובאותה שעה פונה אליו מישהו בבקשת חסד, והוא מתפנה מעיסוקיו הדחופים ועוזר לו - זהו החסד השלם הנעשה בשילוב מידת 'א-ל'.

חסד בלי עוצמה, בלי כח, אבל - אומר ה"תומר דבורה" - ניתן לקיים מצות חסד באופן של גבורה. לא לעשות חסדים רק כשנח והכל מסתדר, אלא גם במצבים קשים, גם כשלא הולך כל כך. מי שבכל זאת מתאמץ ועושה חסד כשקשה לו - הריהו הולך בדרכיו של הקב"ה בכל מידותיו, גם במידת א-ל, כיון שעושה את חסדיו בגבורה.

ברחוב רבינו בבני ברק מתגורר יהודי בשם חנניה, שלפרנסתו הוא מוכר ירקות בזול, בלי חנות ותשלומי ארנונה וחשמל, אלא ישר מהמשאית.

פעם אחת ביום חמישי בלילה, כשסיים את המכירה, ראה אדם זקן שקודם לכן קנה אצלו במכירה כמה ארגזים של ירקות, מבקש טרמפ. הוא חשב לעצמו: 'מן הסתם הוא גר לא רחוק מפה, ולי יש רכב, למה שלא אקח אותו?' הוא פנה אל הזקן ואמר לו: 'עלה בבקשה ואני אקח אותך לאן שאתה צריך. רק תראה לי את הדרך לאן לנסוע'.

הזקן עלה למשאית, וסימן לו להגיע לרחוב כהנמן. חנניה נסע, עד שהגיע לכניסה לבני ברק ליד 'קוקה קולה'. שאל אותו לאן להמשיך והזקן סימן לו שמאלה. שאל אותו חנניה: "אתה בטוח שאתה רוצה לפנות שמאלה, הרי זה כביש גהה?!"

"כן", אמר הזקן בביטחון, "לשם תיסע". חנניה התלבט עם עצמו, הוא לא תכנן נסיעה ארוכה כל כך. פנה שוב אל הזקן ואמר: "רק תגיד לי להיכן אתה צריך לנסוע, כדי שאוכל לתכנן את עצמי".

הזקן ענה לו שהוא גר בעיר לוד. באותו רגע התחוללה אצל חנניה מלחמה פנימית. הוא חשב רק על טרמפ של כמה דקות בתוך בני ברק, הוא לא התכוון לכזאת נסיעה ארוכה ועוד ביום חמישי בכביש עמוס ופקוק כמו כביש גהה.

ברגע הראשון הוא חשב להוריד את הזקן מרכבו ולומר לו: 'אדוני היקר, כשאתה עוצר טרמפ בתוך בני ברק זה לא בשביל

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:
dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..
המייל היומי של 'דרשו'

"כולנו מוכנים ליציאה מהבית, אבי פותח את המגירה וחשכו עיניו: המגירה ריקה, הוויזות והכרטיסים נעלמו! עד היום חקוקה בזכרוני זעקת השבר שהשמיע אבי..."

"כשהקב"ה ראה כיצד אני מתגבר ומתעלה על עצמי ושם את הכל מאחורי - הוא השפיע עלי את כל השפע הזה!"

המקטרגים בשמיים יוצרים מחיצה של ברזל בין עם ישראל לאביהם שבשמים. אך כשיהודי נמצא בצרה וחברו נאנח על צרתו - מחיצת הברזל הזו נופלת ונוצרת "שעת רצון" גדולה בשמים. אנחה אחת של יהודי על צערו של חברו מחוללת גדולות ונצורות בשמים.

אך לא פחות ממעלת ההשתתפות בצער הזולת, גדולה מעלתו של מי שמתתף בשמחתו של חברו. כשהשני שרוי בצער - קל לאדם להשתתף בצערו, כי מצבו שלו טוב לעומת חברו. הקושי הגדול יותר הוא לשמוח בשמחת הזולת כשהוא עצמו שרוי בצער. וקשה מזה - לשמוח בשמחת חברו כשחברו נושע בדבר שהוא עצמו מייחל לו ועדיין לא זוכה להיושע.

למשל: יש לו בת בשידוכים בגיל מתבגר וה'עסק' תקוע. הדבר משפיע על כל החיים, בבית שוררת אווירת נכאים. והנה, בשעות הערב, עולים מדירתם של השכנים קולות שירה וצהלה. מה קרה? מתברר שהערב בת השכנים התארסה. ה'ווארט' בעיצומו, חבריו של החתן מהישיבה גודשים את הדירה ושרים בקול גדול. בדרך הטבע, השירה הזו צורבת את נשמתו, קשה לו לחשוב על כך שאצלו בבית יש בת מתבגרת ושוררת אווירת נכאים. אך הוא מתעלה על עצמו ולבו שמח בשמחת שכנו כאילו זו שמחתו שלו. באותה שעה הוא יוצר "שעת רצון" גדולה בשמים, ותפילתו היא

כתפילת הכהן הגדול בקדש הקדשים ביום הכיפורים!

כשמישהו פגע בכך והזיק לך, בדרך הטבע אתה אמור לכעוס ולהקפיד עליו. אך אם אתה מתעלה על עצמך וסולח לו, אתה יוצר "שעת רצון" גדולה בשמים, ובזכות זו תזכה לסליחה ומחילה מן השמים. מי יודע איזו קפיידא אתה מסיר מעליך!

שכרה של סליחה

רבי דוד ברוורמן שליט"א מ"ערכים" סיפר סיפור שריגש אותי מאד:

בחודשי הקיץ מתקיימים בהרי ה"קאנטרי" בניו יורק מחנות קיץ לבנות הסמינרים. בגלל ניתוקן של הבנות מהבית למשך כל תקופת המחנה, יום שלם ב'קמפ' מוקדש ל'יום משפחה'. ביום זה באים ההורים, האחים והאחיות, לבקר את הבת ב'קמפ' ושוהים עימה במשך כל היום. לעתים מצטרפים לביקור גם הסבים והסבתות שרוצים להשתתף במפגש המשפחתי החווייתי. יהודי בשם רובי הביא את אביו הקשיש לבקר את הנכדה.

בַּעַת רְצוֹן עֲנִיתִיךָ

"וַיֹּאמֶר הָרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ" (לג, יח)

ראה משה שהיה עת רצון

לאחר שחטאו ישראל בעגל, משה רבנו מדבר עם הקב"ה פנים אל פנים "כאשר ידבר איש אל רעהו", ומבקש ממנו שיסלח לעם ישראל על חטא העגל. ואז אומר משה: "ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודיעני נא את דרכך ואדעך... הראני נא את כבודך".

פירש רש"י: "ראה משה שהיה עת רצון ודבריו מקובלים, והוסיף לשאול לראותו מראית כבודו".

והדבר צריך ביאור, כשמשה רואה שזו עת רצון ודבריו מקובלים - שיודה לה' על שבטובו הגדול הוא מתרצה על החטא שחטאו ישראל ומוכן למחול ולסלוח להם. איך עולה בדעתו של משה לנצל את שעת הכושר הזו כדי לבקש מהקב"ה בקשות נוספות?

למה הדבר דומה, לאדם שפגע בחברו והזיק לו, ובא המזיק לחברו ומבקש ממנו סליחה על מעשהו, וכשרואה שהוא סולח לו, הוא מוסיף ואומר לו: "אני זקוק להלוואה, אודה לך אם תתן לי הלוואה"... אומר לו חברו: "תגייד תודה שסלחתי לך ולא תבעתי אותך על הנזק שעשית לי, ואתה עוד מעז לבקש ממני הלוואה!?!..."

אומר המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל: אין עת רצון גדולה בשמיים כמו הזמן שאדם שב בתשובה או הרגע שבו אדם מתעלה על עצמו ומתגבר על יצרו. אדם שמתגבר על עצלותו הטבעית וקם בבוקר בזריזות לעבודת הבורא, אדם כעסן שבולם את כעסו, אדם שמתגבר על יצרו ושומר על עיניו - ערכה של ההתגברות הזאת לא יסולא בפז. הרגע הזה הוא שעת רצון גדולה, שערי שמים פתוחים לרווחה ותפילותיו נענות מן השמים.

אומר דוד המלך: "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" (תהלים סט, יד). "ואני תפילתי לך ה'" - כשאתה בא להתפלל ולבקש בקשות מהקב"ה, תדאג שתהיה זו "עת רצון", כי תפילה בעת כזו ממחרת להתקבל. וכשיש עת רצון, אפשר לבקש ולהוסיף ולבקש, והקב"ה שומע את כל הבקשות ונענה - "בַּעַת רְצוֹן עֲנִיתִיךָ" (ישעיהו מט, ח)

להשתתף בצער ובשמחת החבר

איך יוצרים "עת רצון"?

בספר "כתר שם טוב" מובא בשם הבעל שם טוב זיע"א:

במהלך היום פגש שם הסבא יהודי זקן שאף הוא בא לבקר את נכדתו. הוא בירך אותו לשלום ושוחח עמו שיחה קלה, וכעבור זמן קצר הם נפרדו לשלום וכל אחד שב אל בני משפחתו.

שאל רובי את אביו: "מיהו היהודי שפגשתי?". אמר הסבא: "זה חברי הטוב מימי ילדותי ברומניה, לפני השואה".

תמה הבן: "היה לך חבר ילדות שלא נפגשת עמו שנים רבות, וכשסוף סוף אתה פוגש אותו באקראי - אתה מסתפק באמירת שלום ובשיחה חטופה של שתי דקות?!"

הסבא ניסה להתחמק, אך התחמקותו רק הגבירה את סקרנותו של רובי. כשראה הסבא כי בנו לא יניח לו, אמר לו: "אם אתה מתעקש כל כך - אספר לך..."

וכך סיפר: "גרנו ברומניה. כשהנאצים עלו לשלטון ורוחות מלחמה נשבו בכל אירופה, אבי החליט לעשות מעשה, לעזוב את האזור ולהגר לארצות הברית. תמורת הון עתק הוא השיג ויזה לכל בני המשפחה, רכש עבורנו כרטיסי נסיעה באוניה, אסף את מעט חסכונו ומטלטליו, וכולנו המתנו בקוצר רוח ליום ההפלגה.

"חברי הטוב בא לבקר אותי בביתנו. סיפרתי לו כי בעוד יומיים אנו עוזבים את רומניה ונוסעים לארצות הברית. חברי תמה: 'איך השגתם ויזה?'. אמרתי לו שאבי שילם סכומי כסף גדולים לשחד פקידים כדי להשיג את הויזה לכל בני המשפחה. הוא התלהב מכך ושאל אותי: 'היכן הוויזות?'. אמרתי לו: 'אבי החביא אותן במגרה בחדרו'. הלכתי אתו לחדר של אבי, שלפתי מהמגירה את הוויזות ואת כרטיסי הנסיעה ונפנפתי בהן בגאווה..."

"עברו יומיים, הגיע יום ההפלגה. התיקים והמזוודה כבר ארוזים, כולנו מוכנים ליציאה מהבית. כשפתח אבי את המגירה כדי לקחת את הוויזות ואת כרטיסי הנסיעה חשכו עיניו: המגירה ריקה, הוויזות והכרטיסים נעלמו.

"עד היום חקוקה בזכרוני זעקת השבר שהשמיע אבי. חיפשנו את המסמכים בכל הבית, חיטטנו בכל מקום אפשרי, אולם לא מצאנו אותם, כאילו בלעה אותם האדמה.

"שבועות רבים של מאמץ, סכומי עתק ששולמו להשגת הוויזות ולרכישת הכרטיסים - הכל ירד לטמיון. כל התקוות והחלומות שלנו התנפצו ברגע אחד.

"ואז נזכרתי בביקור של החבר שלי בביתנו יומיים קודם לכן. חשבתי בלבי: החבר שלי הוא האדם היחיד שידע היכן מוחבאים הוויזות והכרטיסים, אולי הוא יוכל לעזור לי. הלכתי לביתו, אך איש לא היה בבית. ביררתי אצל השכנים היכן חברי והיכן בני משפחתו, והם סיפרו לי כי זמן קצר לפני כן הם עזבו את הבית.

"ואז התגלתה לנו האמת המרה במלוא כיעורה: חברי הטוב גנב מהמגירה של אבי את הוויזות ואת כרטיסי הנסיעה ונתן אותם לאביו. האב החליט לעשות בהם שימוש לעצמם והם הפליגו לארצות הברית.

"עולמנו חרב עלינו. נאלצנו להישאר ברומניה. כעבור זמן פרצה מלחמת העולם. הנאצים הגיעו לעירנו ולקחו את כולנו למחנות ריכוז. כל המשפחה נעקדה על קידוש ה', אני היחיד

ששרדתי מהשואה.

"הזקן שפגשתי ב'קמפ' הוא אותו חבר שגנב את המסמכים מהמגירה של אבי!"

הסבא סיים את סיפורו המזעזע. הבן רובי היה המום, הוא לא היה מסוגל להוציא הגה מפיו. לאחר שהתעשת, אמר בזעם: "אבא, לאדם הזה אתה אומר 'שלום'?! הוא נושא באחריות למותם של הורייך ושל כל בני משפחתך!"

אמר לו הסבא: "בני יקירי, דע לך שבתקופה ההיא כמעט יצאתי מדעתי מרוב צער, לבי היה אכול מרוב כעס כלפי חברי. בכל פעם שהציפו אותי געגועים אל הורי ובני משפחתי והרגשתי בודד בעולם, התמלאתי עליו כעס נורא. הרי הכל בגללו! אמרתי לעצמי: לא אנוח ולא אשקוט עד שאמצא אותו ואעשה בו שפטים! "בינתיים חלף זמן, הקמתי משפחה, נולדו לי בנים ובנות. עם הזמן התחלפו מחשבות הזעם ורצון הנקם במחשבות אחרות. אמרתי לעצמי: ה' הציל אותי ממוות ונתן לי את החיים במתנה, האם אבזבז את החיים היקרים האלה על כעס ומרירות? מה ייצא לי מזה? מה ארוויח? וכי אקבל בחזרה את ההורים שלי, את אחי ואחיותיי? החלטתי למחוק הכל, להשאיר הכל מאחורי ולהתמקד בטוב. וברוך ה' יש לי הרבה טוב: משפחה טובה, עסקים פורחים" "לכן" - הוסיף הסבא - "כשפגשתי אותו ב'קמפ' אמרתי לו 'שלום'. למה לא? אם החלטתי לשים הכל מאחוריי, עלי לומר לו 'שלום'. ברגע הראשון הוא היה בהלם, הוא לא האמין שכך אנהג כלפיו. שוחחנו מעט וכל אחד הלך לדרכו."

אמר לו הבן: "אבא, איך אתה מסוגל לסלוח לו?!"

אמר הסבא: "אמרתי לך שזכיתי בהרבה טוב. זכיתי לבנים ובנות, נכדים ונכדות, כולם שומרי תורה ומצוות והולכים בדרך ה'. ה' הצליח דרכי וראיתי ברכה בעסקיי. אתה יודע בזכות מה זכיתי לכל הטוב הזה? אני מאמין שהכל בזכות זה שסלחתי לו! זה לא קל, זה ממש על-אנושי. כשהקב"ה ראה כיצד אני מתגבר ומתעלה על עצמי ושם את הכל מאחורי - הוא השפיע עלי את כל השפע הזה!"

הימים הקשים - המפתח לישועה

לעתים באים על האדם ימים קשים. הוא לא מבין על מה עשה ה' ככה, מדוע כל זה מגיע לו. הוא כפסע מייאוש מוחלט, לא רואה שום תקווה באופק, והנה, לימים מתברר לו שאותם ימים קשים היו הסיבה והמפתח לישועה הגדולה שבאה אחריהם. אילו היה יודע זאת מראש, הוא לא היה נופל ברוחו, אדרבה, הוא היה שמח בהם שמחה גדולה ומודה לה' על שהביא אותם עליו.

דוגמא נפלאה לכך הוא הסיפור של אביתר הכהן, כפי שמובא בספר שמואל וספר מלכים:

דוד המלך ברח מפני שאול המלך, חותנו. יהונתן בן שאול לא נתן לו כיכר לחם צידה לדרך, כי הוא היה המום מכך שאביו רוצה להרוג את דוד רעו האהוב כנפשו. על כך נענש יהונתן שנהרג על ידי פלישתים בהר הגלבוע.

שנותרו בחיים היה אדוניה. אדוניה דרש את המלוכה לעצמו, הוא פעל לתפוס את השלטון ולמנוע משלמה לעלות לכס המלוכה. ומי תמך באדוניה? אביתר הכהן.

נתן הנביא בא אל בת שבע עם שלמה ויעץ לה כיצד לדבר עם דוד על מלוכת שלמה. בת שבע דיברה עם דוד, ותוך כדי שיחה הצטרף נתן הנביא והוסיף את דבריו. דוד המלך החליט להמליך את שלמה תחתיו, לשם כך שלח את צדוק הכהן, נתן הנביא ובניהו בן יהוידע להמליכו בנחל גיחון.

לימים ציווה שלמה על בניהו להוציא את אדוניה להורג. גם יואב בן צרויה נהרג במצוות שלמה המלך. ומה היה סופו של אביתר הכהן? שלמה המלך קרא לאביתר ואמר לו: פעמיים מרדת - פעם באבי ופעם בי. מצד הדין עלי להמית אותך כדין מורד במלכות. אבל אני לא אמית אותך. ומדוע? כי כשדוד אבי ברח מפני אבשלום הצטרפת אליו והתענית אתו, היית שותף לסבל שלו. על כן במקום להמית אותך אתה תגלה לענתות, עיר הכהנים, תשב שם ותינצל.

הימים הכי קשים של אביתר היו כאשר הוא הודח מהכהונה הגדולה. איזה צער, איזו עוגנת נפש! ומה התברר? שבזכות הימים ההם הוא קיבל את חייו במתנה. כל מי שהיה עמו נהרג, ורק הוא ניצל! יום אחד סיפרתי לידיד קרוב שלי את כל הסיפור של אביתר הכהן. כשידידי שמע את המסר העולה ממנו, הוא התרגש מאד ופרץ בבכי. נבהלתי: "מה קרה?" אמר לי: "הסיפור הזה הוא בשבילי כמו מים קרים על נפש עייפה".

ואז הוא סיפר את סיפורו: מזה כמה שנים הוא סובל מערמונית מוגדלת - 'פרוסטטה'. הוא מטופל בכדורים ומדי כמה זמן עליו לערוך בדיקת אולטרסאונד למעקב. אין צורך לומר שהדבר הכביד על חייו והשפיע על מצב רוחו.

והנה, באחת מבדיקות האולטרסאונד התקופתיות גילו באחת מכליותיו גידול ממאיר. אמר האיש: "לא הבנתי למה הקב"ה הביא לי את הפרוסטטה הזו, מה זה חסר לי... עד שהתברר לי שזה מה שהציל את חיי! בזכות הצורך במעקב גילו אגב כך את הגידול בכליה, ומכיון שהגילוי היה בשלב מוקדם ניתחו אותי, ובחסידי שמים יצאתי מכלל סכנה!"

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

דוד המלך הגיע לנוב עיר הכהנים ובא אל אחימלך הכהן הגדול. דוד היה רעב ללחם, וכשראה את לחם הפנים, אמר לאחימלך כי אווח אותו בולמוס וביקש ממנו להביא לו לחם לאכול, אפילו מלחם הפנים. אחימלך נתן לו לאכול מלחם הפנים. דוד ראה שם את דואג האדומי, הוא אמר לו כי מותר לאפות לחם הפנים חדש. בין דוד לדואג התפתח ויכוח הלכתי. האדם הראשון שניצח את דואג בהלכה היה דוד המלך.

אחימלך נתן לדוד חרב. הוא לא עשה זאת כדי לסייע לדוד בבריחתו משאול, שכן אחימלך לא ידע כלל ששאול רודף אחריו ומבקש את נפשו.

דואג קינא בדוד, הוא בא אל שאול ואמר לו: דע לך כי אחימלך וכל נוב עיר הכהנים מרדו בך, אחימלך נתן לדוד לחם וחרב וכל כהני נוב ראו זאת. אמר לו שאול: אם כך הם מורדים במלכות וחייבים מיתה, לך והרוג אותם.

לקח דואג חמשת בני פילגשי שאול והלך לנוב והרג את כל כהניה, בראשם אחימלך. לאחימלך היה בן יחיד קטן, אביתר, שהוחבא בקודש הקודשים וכך ניצל ממותו. דוד המלך אימץ את אביתר לבן ומינה אותו לכהן גדול, כממלא מקום אביו. מצד מדרגתו אביתר לא היה ראוי לרוח הקודש, אבל בזכות דוד שריחם עליו ואימץ אותו כבן, הקב"ה השרה עליו רוח הקודש והוא ידע לשאול באורים ותומים.

לימים, אבשלום בן דוד מרד באביו המלך. הוא גנב את כל לב ישראל ואת לב הסנהדרין ואת לב אביו. דוד המלך נאלץ לברוח מפני אבשלום בנו. היה זה עונש מן השמים על מעשה בת שבע. אל דוד נלווה אביתר, ודוד ביקש ממנו שישאל באורים ותומים לדעת מה דינו. אביתר שאל באורים ותומים, אך לא נענה. ולמה? כי באותה עת מידת הדין היתה מתוחה על דוד בגלל מעשה בת שבע ואין לו את הזכות להיענות ברוח הקודש.

ואז אמר דוד המלך לאביתר: אינך ראוי להיות כהן גדול! עוגמת נפשו של אביתר היתה גדולה. הוא היה נאמן לדוד וברח עמו מפני אבשלום, ולבסוף דוד מעביר אותו מהכהונה ותחתיו מתמנה צדוק הכהן.

בסוף ימיו ציווה דוד ששלמה בנו ימלוך אחריו. בניו הגדולים של דוד, אמנון ואבשלום, נרצחו. הבן הגדול מבין בניו של דוד

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך בחייו

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'

"המתווך ידע שאני בעל תשובה ואמר לי: 'אל תהיה קיצוני מדי', אבל אני החלטתי שלחזור בתשובה זה בלי לגמגם. סירבתי, למרות שזה היה עבורי ניסיון אדיר!..."

במהלך החיים יש כל מיני צמתים שמחייבים אותך לבחור. לעתים נדרשות המון תעצומות נפש, אבל מי שסומך על הקב"ה - ירויח!

שמירת שבת - ללא פשרות!

"וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת" (לא, טז)

גיסי, הרב ברכץ, מוסר שיעור גדול מאד ב"דף היומי" בבית הכנסת "אחיעזר" באלעד. כשהם למדו בשיעור את הסוגיה העוסקת בשאלה האם המתים יודעים מה שקורה כאן בעולם, נעמד אחד הלומדים בשיעור, ר' אהרן, שחזר בתשובה לפני כחמש-עשרה שנה, וסיפר:

"ירשתי מאבי מגרש ברעננה בגודל שני דונם. לימים החלטתי למכור אותו, ודרשתי עליו מיליון וחצי דולר. המתווך עמו התעסקתי הסביר לי שזה מחיר לא ריאלי, ואף אחד לא ייתן לי את הסכום הזה, אך אני התעקשתי: 'זה הסכום שאני דורש. מי שלא מתאים לו - שלא יקנה!'. יש לציין שהדגשתי למתווך שאני לא מתעסק במכירת המגרש בשבתות.

"עברו חודשיים, שלושה, ועדיין לא נמצא מישהו שהסכים לסכום הזה. הסכמתי להוריד למיליון ושלוש מאות, אך גם בסכום הזה לא נמצא קונה.

"שבת אחת, כשחזרתי מהתפילה, אשתי סיפרה לי שהמתווך היה פה עם קונה והראה לו את המגרש. הוא הדגיש לו שהמוכר לא מתעסק עם המכירה בשבת, אבל כדאי לבוא לראות במה המדובר, ואולי גם קצת לדבר איתי... אבל, חלילה, בלי לעשות מעשה.

"במוצאי שבת המתווך צלצל אלי והודיע לי שמדובר בקונה רציני, שמעוניין לקנות את המגרש במיליון וחצי דולר, כפי שדרשתי בתחילה. אבל אני הבהרתי לו שאני לא מעוניין למכור לו את המגרש מכיוון שהקונה בא לראות אותו בשבת, דיברתם ביניכם עליו בשבת, כל זה גובל בחילול שבת.

"המתווך ידע שאני בעל תשובה ואמר לי: 'אל תהיה קיצוני מדי' אבל אני החלטתי שלחזור בתשובה זה בלי לגמגם. זה לא גם פה וגם שם. וסירבתי, למרות שבאמת זה היה עבורי ניסיון אדיר.

"בלילה אבי, שהוריש לי את המגרש, נגלה אלי בחלום, ושאל אותי אם אני מעוניין למכור את המגרש. משהשכתי בחיוב אמר לי: 'אל תמכור אותו בפחות משני מיליון דולר'. כשהתעוררתי בבוקר נזכרתי בחלום אך אמרתי לעצמי 'חלומות שווא ידברון'. במיליון וחצי אי אפשר למצוא קונה, עוד לדרוש שני מיליון... מטבעי אינני טיפוס של חלומות...

"אבל החלום חזר על עצמו בלילה השני, וגם השלישי. הבנתי שיש דברים בגו. שבוע לאחר מכן המתווך צלצל והודיע לי שהוא מצא קונה, יהודי מקנדה, עשיר גדול, שמעוניין מאד לרכוש את המגרש. קטעתי את דבריו ואמרתי לו: 'דע לך שהמחיר שאני דורש עליו השתנה! אני דורש עליו שני מיליון דולר'... המתווך כמעט יצא מדעתו: 'השתגעת? תגיד תודה שמצאתי לך קונה שמוכן לשלם מיליון וחצי'... אך אני בשלי: 'תגיד לו שחלה אי הבנה ואני דורש עליו שני מיליון. מתאים לו - טוב, לא מתאים לו - גם טוב'...

"כעבור כמה ימים המתווך חזר עם תשובה: 'היהודי מעוניין במגרש. הוא צריך מגרש דווקא בגודל הזה ודווקא במקום הזה ולכן הוא מוכן לשלם עבורו את מלוא הסכום שאתה דורש, שני מיליון דולר'..."

מה למדנו מהסיפור? אני בטוח שהיו הרבה רבנים שהיו מוצאים היתרים למכור את המגרש לקונה הראשון שהגיע בשבת. אבל האיש שלנו לא חיפש היתרים. הוא בחר ללכת על שמירת השבת עד הסוף. ומי שמוסר את נפשו על הקדושה - זוכה לסייעתא דשמיא עצומה.

לכל אדם יש במהלך החיים כל מיני צמתים שמחייבים אותו לבחור. לעתים הדילמות קשות מאד, הניסיונות קשים, והבחירה דורשת המון תעצומות נפש. מי שסומך על הקב"ה - ירויח.

(רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

מדוע משה נטה אוהלו מחוץ למחנה?

מה משמעותה של נשיאת ראש? ומה ביאור המילים 'עם קִשָּׁה עֲרָף'? | הרב חגי ולוסקי

הרב חגי ולוסקי

"כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ כַּפָּר נִפְשׁוֹ לַה' בַּפְּקֻד אֹתָם..." (ל, יב)

מה משמעותה של נשיאת ראש?

פסיקתא זוֹרְתָא: "כִּי תִשָּׂא חוּבָה, וְכֵן הוּא אוֹמֵר 'וְיִשָּׂא אֶת מִסְפַּר שְׁמֹתָם' (במדבר ג, מ). 'אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', אָמַר לוֹ הַקֵּב"ה לַמֶּשֶׁה: בְּמַה תְּרוֹם קֶרֶן שֶׁל יִשְׂרָאֵל? ב'כִּי תִשָּׂא'".
רש"י: מִלְשׁוֹן קְבֻלָּה, כְּדוּגְמַת נְשִׂיאת מִשָּׂא. וְכֵן בִּיָּאֵר אוֹנְקֵלוֹס 'אֵרִי תִקְבִּיל יֵת'. מוּבִנּוּ, שִׁירְצָה לִקְבֹּל אֶת מִנִּינִים, מִסְפָּרָם.
חזקוני: פֶּרְשָׁה זֹאת נֹאמְרָה לְאַחַר רֹאשׁ חוֹדֶשׁ אֲדָר, כְּדִי לְהַשְׁמִיעַ עַל הַשְּׂקָלִים, שִׁיבִיאוּ לְתֵרוֹמַת הַלְשֵׁכָה כְּדִי לִקְנוֹת אֶת הַקְּרִבְנוֹת שִׁיקְרִיבוּ הַחֵל מֵרֹאשׁ חוֹדֶשׁ נִסָּן, מוֹעֵד הַקֶּמֶת הַמִּשְׁכָּן וְאֵילָךְ.
אֹר הַחַיִּים: לְשׁוֹן נְשִׂיאוֹת רֹאשׁ, כְּפִי שֶׁאִמַּר יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית מ, ג) 'וְיִשָּׂא פְרָעֹה אֶת רֹאשׁוֹ', מִלְשׁוֹן מַעֲלָה. הַחוּטָא גוֹרֵם בַּחוּטָא לְכַפִּיפַת רֹאשׁוֹ, בְּנִיגוּד לְקְדוּשָׁה, שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵי נְשִׂיאת וְהִרְמַת הַרֹאשׁ.

בכור שור: פרש מהם משום שמרדו בו ורצו להעמיד ראש אחר. כמו כן, משה רצה לעמוד במקום שהשכינה שורה, וידע שהקב"ה לא ישרה את שכינתו ביניהם. ולכן הוציא אהלו ומי שרצה לדרוש משפט או דבר אחר יצא לשם.
אברבנאל: הנבואה נפסקה מתוך מחנה ישראל, משום שהתרחק מהם הקב"ה. משה לקח את אהלו והוציאו מחוץ למחנה הרחק ממחנה ישראל. במעשה זה הורה להם שראוי היה לו להתרחק מהם ושהנבואה לא תחול בו בהיותו בתוכם. למעשה היתה השלכה נוספת, להכניע בכך את לב בני ישראל. ולכן קרא לו 'אהל מועד', לפרסם שמקום זה מיוחד ונועד להשגת נבואתו.
הנצי"ב מוולוז'ין: "כל זה היה במשך ארבעים יום האמצעים, שהיה עדיין בהסתר פנים, ולא רצה הקב"ה להשרות שכינתו בקרב ישראל, על כן היה מוכרח גם משה להסיר את אהלו מתוכם, למען יאה נדבר את ה' שמה כאשר כן היה באמת".

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה רְאִיתִי אֶת הָעָם... וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֲרָף הוּא" (לב, ט)

מה ביאור המילים 'קִשָּׁה עֲרָף'? מדוע מכונה כך?

מדרש רבה (מב, ט): "מהו 'וְהִנֵּה עִם קִשָּׁה עֲרָף הוּא'? אמר רבי מאיר: ראויים הן להיערף".

רש"י: מִלְשׁוֹן שֶׁהֵם מִסְרִבִּים לְשִׁמּוֹעַ תּוֹכַחָה וּמִפְנִים עוֹרֵף לְמִי שֶׁמִּנְסָה לְהוֹכִיחֵם.

רש"י הירש: ביטוי קשה זה חל על פעולה שנעשתה בניגוד לדרישה, מתוך דביקות בשגרת הרגל. בביטוי חמור זה רמז הקב"ה גם מדוע יש מקום להקל בעונשם, משום שחטא העם לא בא מתוך התפרצות חדשה ומפתיעה, אלא שורשו בהרגלים שטרם הצליחו להיגמל מהם. ההשקפה, שמתוכה יצאה הקריאה 'עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים', לא היה בה משום הפתעה לגבי המון עם שנולד במצרים, ולעובדה זו מתקשרים תחנוני משה בפסוקים הבאים.

מלבי"ם: הקב"ה אמר אמירה נוספת, רכה יותר, שיש לה שתי משמעויות: א. לא ניתן להניחם ושמשה ינסה להחזירם בתשובה משום 'עִם קִשָּׁה עֲרָף הוּא', שלא ניתן לתקנם. ב. שמצד זה אין על משה אשמה שלא הנהיג אותם ראוי, משום שהוא עשה כל שביכולתו והחסרון הוא מצידם.

"וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל וְנָטָה לוֹ מְחוּץ לְמַחֲנֵה הַרְחָק מִן הַמַּחֲנֶה וַיִּקְרָא לוֹ אֵהָל מוֹעֵד וְהָיָה כָּל מִבְקֵשׁ ה' יֵצֵא אֶל אֵהָל מוֹעֵד..." (לג, ז)
מדוע משה עשה זאת?

מדרש רבה (מה, ג): "כיון שראה משה המתנה טובה שהיתה בידם ואבדוה, אף הוא כעס עליהם שנאמר 'וּמֹשֶׁה יָקַח אֶת הָאֵהָל'" מדרש אגדה: "כיון שראה משה את ישראל שהם מנודים למקום, מיד ריחק עצמו מהם, למה? שהמנודה לרב מנודה לתלמיד. מיד ריחק משה את משכנו ממחנה ישראל, ארבעת מילין ואמר הקב"ה לַמֶּשֶׁה: מִשָּׂה, אֲנִי פִירְשְׁתִּי מֵהֶם, וְאַתָּה פִירְשַׁת מֵהֶם, עֲשִׂיתָם כִּיתוּמִים אֲשֶׁר אֵין לָהֶם אֲב, וְעַתָּה אֵין לָהֶם תְּקוּמָה. אָמַר מֹשֶׁה: רִיבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֵתָּה רְחוּם, אֵתָּה חַנוּן, אֵתָּה קַיִים, אֵתָּה מִתְנַחֵם עַל הָרַעָה, עֲשֵׂה לְמַעַן שִׁמְךָ. אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, חֲזוֹר מִשְׁכַּנְךָ לְתוֹךְ בְּנֵי וְאֲנִי אֲחֻזְרוּ עִמָּךְ, הֲדָא הוּא דְכָתִיב 'וְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה פָּנִים אֶל פָּנִים".

אבן עזרא: משה נבדל מבני ישראל, משום שהשכינה דיברה עמו. היה זה לאחר שהוריד את הלוחות השניים, כשהחלו בני ישראל לבנות את המשכן. משה קרא לאהלו 'אהל מועד', משום ששם נועד אתו הקב"ה עד שהוקם המשכן.

בבא קמא דף קיט

מדוע הרה"ק מהר"י מבעלזא ערך סיום גדול ומיוחד למסכת בבא קמא?

סיום מסכת בבא קמא

לשם צריכים לסייעתא דשמיא שלא ייזקו חס ושלום - 'דורך גיין בשלום', ולכן הוא שמח שלמד בנו את המסכת ויצא ממנה בשלום ולכן הוא עושה סעודה גדולה. ואמר כ"ק אדוני אבי ז"ל שהוא יודע היכן הוא המקום הזה שצריכים סייעתא דשמיא כשלומדים שם. ובכתי"ק המסודר מצאתי את התורה שאמר כ"ק זקני ז"ל בסעודה זו על דברי הברייתא בסוף המסכת בדף קי"ט ע"ב 'תנו רבנן מסתתי אבנים אין בהם משום גזל, מפסגי אילנות מפסגי גפנים מנקפי היגי מנכשי זרעים ועודדי ירקות, בזמן שבעה"ב מקפיד עליהם יש בהן משום גזל, אין בעל הבית מקפיד עליהן הרי אלו שלו.

(אור הצפון מרחשון תש"ע - קובץ ט"ו)

בכתבי הרה"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע אחיו של הרה"ק מהר"א מבעלזא מובא: סיפר כ"ק אחי (שליט"א) מרן מהר"א זי"ע שכ"ק אדוני אבי מרן מהרי"ד זי"ע עשה פעם סיום על מסכת בבא קמא וכ"ק זקני מרן מהר"י זי"ע ערך לכבוד הסיום סעודה בשרית גדולה בבית הגדול - 'די גרויסע שטוב', והיתה התכונה רבה והזמין כמה בעלי בתים ואנשים חשובים, והשתתפו בסעודה זו קהל גדול והדליקו נרות גדולים - 'מילער ליכט' והיתה שמחתו גדולה והיה הדבר לפלא.

והסביר כ"ק זקני ז"ל טעם הדבר שהוא שמח כל כך בסיום מסכת זו, כיון שיש מקום במסכת בבא קמא שכאשר מגיעים

קו השיעורים של 'דרשו'

***4992**

077-2222666

www.Dirshu.co.il

"הנה ימים באים..."

כי אם לשמע

את דברי ה'...

הדף היומי בהלכה

- רבי אריה זילברשטיין שליט"א
עברית - שיעור מקוצר + מרחיב
מלחמה 2017
- רבי אפרים סגל שליט"א
עברית + אידיש
מלחמה 2017
- רבי מרדכי שלמה פרינד שליט"א
אידיש
מלחמה 2017
- הרב עזיאל אלון שליט"א
שאלות אקטואליות בדף היומי בהלכה
מלחמה 2017

הדף היומי תלמוד בבלי

- הרב אפרים סגל שליט"א
עברית + אידיש
מלחמה 2017
- הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
עברית - שיעור מקוצר
מלחמה 2017
- הרב מאיר שפרבר שליט"א
עברית - שיעור מרחיב
מלחמה 2017
- הרב אברהם פוקס שליט"א
דנים מתוקה על הדף היומי
מלחמה 2017

עמוד היומי תלמוד בבלי

- הרב מנחם דריימן שליט"א
עברית
מלחמה 2017
- הרב עמרם בינעט שליט"א
אידיש
מלחמה 2017
- הרב ירמיהו לעסין שליט"א
אנגלית
מלחמה 2017
- הרב שלמה סטרו שליט"א
הפודית
מלחמה 2017
- הרב עובדיה טלנר שליט"א
עברית
מלחמה 2017

הדף היומי בתלמוד ירושלמי

- הרב אליהו אורנשטיין שליט"א
עברית
מלחמה 2017
- הרב שמואל בוק שליט"א
עברית
מלחמה 2017
- הרב עמרם בינעט שליט"א
עברית
מלחמה 2017

מה מברכים על מאפה העשוי מקמח חיטה וקורנפלור?

הכמות הכוללת שנאכלה בכדי אכילת פרס, היא 'כזית'. והנוזלים הנדרשים לגיבול הקמח לצורך עשיית התבשיל או המאפה, מצטרפים לחישוב שיעור כזית הדגן.

ואם אכן לא היה כזית דגן במה שאכל, יברך 'בורא נפשות'; אלא אם כן מדובר בפת, שאז נחלקו הפוסקים אם יברך 'על המחיה', או 'בורא נפשות'.

[שו"ע רח, ט, משנ"ב מג, מה, מז, מח ורמט, שעה"צ מה-מו, וביה"ל ד"ה מברך; בו"מ דרשו, 37-38; וראה ביה"ל ד"ה ערב, וד"ה ואחריו]

תבשיל או מאפה העשויים מקמח דגן המעורב בקמח תירס (- 'קורנפלור'), קמח תפוחי אדמה, או כל קמח אחר, ומורגש בהם טעם הדגן - ברכתם 'מזונות', וכשמדובר בפת, ברכתם 'המוציא'. אולם, בנוגע לברכה אחרונה, מאחר ואין חיוב ברכה אחרונה אלא באכילת 'כזית' (50-17 סמ"ק, לשיטות השונות) במשך זמן של 'כדי אכילת פרס' (4-2 דקות), אין לברך ברכת המזון או 'על המחיה' אלא כאשר הכמות היחסית של הדגן מתוך

על איזו כמות של עוגה מברכים 'על המחיה'?

מאפשרת אכילת כזית בכדי אכילת פרס. ויתכן שטעם הדבר, משום שבניגוד לקמחים אחרים, יתר התוספות שבתערובת מטרתן לשפר את טעם הדגן והן טפלות לגביו, ו'בטלות' אליו. ובמשנה ברורה כתב, שלכתחילה יש להחמיר בדבר; וכן הורו פוסקי זמננו, שאין לברך 'על המחיה' אלא כאשר הכמות הכוללת שנאכלה מהעוגה או מהעוגיות בזמן של כדי אכילת פרס, מכילה 'כזית' מהדגן.

[משנ"ב רח, מה; בו"מ דרשו, 41]

כאמור, על תערובת של קמח דגן עם קמח אחר, מברכים 'על המחיה' רק כאשר הכמות הכוללת שנאכלה מהתערובת ב'כדי אכילת פרס' מכילה 'כזית' דגן; ורק נוזלים הנדרשים לגיבול הקמח, נחשבים כקמח עצמו ומצטרפים לחישוב שיעור 'כזית'. ויש שכתבו, כי כלל זה אינו אמור בתערובת של שני קמחים בלבד, הנזכרת לעיל, אלא בכל תערובת של דגן עם מינים אחרים. ורבים נהגו שלא כדבריהם, ומברכים 'על המחיה' על עוגות ועוגיות גם כאשר הכמות היחסית של הקמח המעורב בהן אינה

איזו ברכה אחרונה מברכים על עוגת 'קדם שניט'?

הדעות אינו מברך 'על המחיה' אלא כאשר אכל 'כזית' מחלק הדגן ב'כדי אכילת פרס'. ואם לא אכל אכל כזית דגן, אך אכל כזית מכלל התערובת, דהיינו מהעוגה עם המילוי, יברך 'בורא נפשות'.

וכמו כן - כאמור לעיל לענין תערובת קמחים - אין מברכים 'מזונות' ולא 'על המחיה' על כל תערובת שהיא, אלא כשמורגש בה טעם הדגן.

[משנ"ב רח, מט; בו"מ דרשו, 40-41]

הנדון האמור לעיל בנוגע לתערובת של מיני דגן עם מינים אחרים, הוא רק באופן שכל מרכיבי התערובת עשויים כמקשה אחת, כגון בעוגה בחושה (- 'טורט'). אולם, כשיש חלקים בתערובת שאינם מקשה אחת עם הדגן, כמצוי בעוגות שונות עם מילוי העומד בפני עצמו, וכגון עוגת 'קדם שניט'; וכן במקרה שחלקי התערובת לא נאפו ולא התבשלו יחד, וכגון שבירי 'ביסקוויטים' שעירב אותם ב'לֶבֶן' - הגם שהברכה הראשונה על תערובת זו היא 'מזונות', לכל

* לדעת כמה ראשונים, וכן פסק בשולחן ערוך, מלבד חמשת מיני דגן ואורז אין מין נוסף שברכתו 'מזונות'. אולם, לדעת ראשונים רבים, ישנם מינים נוספים המזינים כמיני דגן וברכתם 'מזונות'.
* מאפה המיוצר מקמח שאינו מחמשת מיני דגן, כגון קמח תירס (- קורנפלור) וקמח תפוחי אדמה - ברכתם 'שהכל'. ואף פת העשויה מקמחים אלו, ברכתה 'שהכל'.
* תפוח אדמה ברכתו 'האדמה'. ויש שנהגו לברך עליו 'שהכל'. ויש מפוסקי זמננו שכתב שלמעשה אין לחשוש כלל למנהג זה, ויש לברך על תפוחי אדמה 'האדמה'.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

המוצץ סוכריה תוך כדי יציאה מהבית - האם צריך לברך שנית?

מותר אף לכתחילה לצאת ממקום האכילה; ועוד הורו, שהמוצץ מאכל בפיו, כגון סוכריה, נחשב בכל רגע כאוכל, ורשאי לעבור ממקום למקום תוך כדי מציצה. ומאידך, יש אומרים, שאף המוצץ מאכל בפיו יש לו דין 'שינוי מקום', ולכן, לדעתם, המוצץ סוכריה תוך כדי יציאה מביתו, עליו להוציא את הסוכריה מיד בצאתו מהבית, ולברך שנית.

[משנ"ב קעח, לט; בו"מ דרשו, 30; וראה שו"ע שם, א-ה]

בכל מקרה שאסור לצאת ממקומו באמצע האכילה (ראה במקורות), אסור לעשות כן אף באופן שממשיך באכילתו תוך כדי היציאה והמעבר ממקום למקום; וכן במקרה שהיציאה מהמקום נחשבת ל'שינוי מקום' ומחייבת ברכה נוספת, צריך לברך אף באופן שממשיך באכילתו.

ויש אומרים, שאם אינו מפסיק בשיעור של 'תוך כדי דיבור' באמצע האכילה, אינו צריך לשוב ולברך; ויש שהורו, כי באופן זה

* תוכנית יומית מענייני דיומא
בהגשת הרב אברהם פוקס

* שיעורי משנה ברורה לפי
סדר דף היומי בהלכה

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי
המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי ועל כל
הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים על הדף היומי
הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי
תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666